

India Actief

nr.21 – december 2009

De opening van de Child Labour Free Store

Ga voor **kinderarbeidvrij**

Binnenkort wordt aan Minister Verhagen en staatssecretaris Heemskerk de 'Handleiding voor bedrijven om kinderarbeid te bestrijden' aangeboden. Deze handleiding, met een voorwoord van beide bewindslieden, biedt bedrijven een praktisch stappenplan om kinderarbeid in hun productieketen te bestrijden en arbeidsrechten na te leven. De LIW benadert met deze handleiding bedrijven die in landen met kinderarbeid actief zijn. Zij doet dit samen met de Nederlandse en Europese partners van de 'Stop Kinderarbeid' campagne. De handleiding is ook in het Engels, Spaans, Duits, Italiaans, Tsjechisch

en Deens beschikbaar.

Voor beïnvloeding van beleid moet je meestal geduld hebben. Maar soms gaat het verrassend snel. De LIW stelde in september samen met haar 'Stop Kinderarbeid' partners voor om, naar Amerikaans voorbeeld, een lijst met producten per land te maken waaraan veel kinderarbeid en dwangarbeid kleefte. Een week later liet Economische Zaken weten dit een goed idee te vinden. Door deze 'waarschuwlijst', die voorjaar 2010 klaar is, weten zowel bedrijven als consumenten bij welke producten ze extra kritisch moeten zijn. Ook de overheid die subsidie aan bedrijven

geeft of producten inkoop weet dan wanneer ze extra alert moet zijn. Want als bedrijven in hun productieketen niets doen aan de bestrijding van kinder- of dwangarbeid gaat de subsidie of de levering aan de overheid niet door.

Brugonderwijs

Begin november nam de LIW deel aan een internationale expertbijeenkomst die voorstellen moest doen hoe de omvangrijke ontwikkelingssteun aan basisonderwijs in arme landen beter gekoppeld kan worden aan de bestrijding van kinderarbeid. De bijeenkomst, resultaat van een motie van de Tweede Kamer, was zeer productief. In de slotverklaring wordt veel aandacht besteed aan het belang van 'brugonderwijs' voor wat oudere werkende kinderen. Dat maakt het mogelijk om deze kinderen alsnog te laten instromen in het basisonderwijs. Ook het idee om te werken aan 'kinderarbeidvrije zones' – die in honderden Indiase dorpen al bestaan – werd positief ontvangen.

Child Labour Free Store

Ook in Nederland werken we aan 'kinderarbeidvrije zones'. De campagne 'Stop Kinderarbeid' opende een *Child Labour Free Store* met kleding van bedrijven die zich inzetten om hun productieketen kinderarbeidvrij te maken. De media-aandacht was groot. Helaas was de winkel tijdelijk, maar 'Stop Kinderarbeid' blijft consumenten informeren over producten zonder kinderarbeid.

In Europa was 'Stop Kinderarbeid' eveneens zeer actief. Samen met de internationale vakbeweging organiseerden we een bijeenkomst met Europarlementariërs en medewerkers van de Europese Commissie. Onze aanbevelingen liggen nu op hun bord.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen & Dalits

Kastendiscriminatie op de werkvloer en in de katan

Wat is het?

Hoe herken je het?

Hoe pak je het aan?

En waarom zou je dat eigenlijk doen?

Bedrijfsleven aanspreken op positie Dalits

Ook in het Indiase bedrijfsleven zijn de gevolgen van discriminatie van Dalits ('kasteelozen') pijnlijk voelbaar. Er zitten nauwelijks Dalits in de top en het middenkader van bedrijven. Zij doen vaak het laagbetaalde en smerigste werk en worden daarvoor vaak nog minder betaald dan niet-Dalits. Het groeiende aantal Nederlandse bedrijven dat investeert in of handelt met India heeft ook met het verschijnsel te maken. Om bedrijven te adviseren hoe zij discriminatie van Dalits kunnen voorkomen en aanpakken publiceerde de LIW samen met het Dalit Netwerk Nederland de folder 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Dalits'. Bedrijven kunnen ook gebruik maken van de *Ambedkar Principles* en de *Dalit Discrimination Check* waaraan de LIW heeft meegewerkt. De komende tijd gaan we actief Nederlandse bedrijven, banken en instanties benaderen die

in India actief zijn. De LIW heeft haar deelname aan de ontwikkeling van de nieuwe internationale norm voor MVO (ISO 26000) succesvol gebruikt om de discriminatie van de Dalits in het document te krijgen. Overigens vinden volgens een TNS NIPO enquête ook twee van de drie Nederlanders dat Nederlandse bedrijven in India ook in hun productieketen actief moeten optreden tegen kastendiscriminatie.

Kledingmerken betalen hongerlonen

Onderzoek dat in opdracht van LIW is uitgevoerd in Gurgaon (bij New Delhi) toonde aan dat arbeiders die kleding maken voor Miss Etam, M&S Mode en WE ondanks werkweken van gemiddeld 80 uur een miserabel loon verdienen, meestal ruim onder het wettelijk minimum. In Bangladesh zijn vergelijkbare arbeidsomstandigheden aangetroffen bij C&A, Prénatal en JC Rags. Daarom is de in september gestarte Leefbaar Loon Campagne van de Schone Kleren Campagne (SKC) - waaraan de LIW actief meedoet - hard nodig.

Een medewerker van LIW bezocht Gurgaon in oktober jl. en sprak daar met arbeiders. De gesprekken bevestigen de resultaten van het onderzoek. Uit angst voor ontslag durft niemand te protesteren. Lid worden van een vakbond doe

Mensenrechten Commissaris wil 'kastemuur' omverhalen

De activiteiten van de LIW en haar Nederlandse en internationale partners in de EU en de VN werpen steeds meer vruchten af. Tijdens een bijeenkomst van de Mensenrechtenraad afgelopen september hebben de EU, de regering van Nepal én de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN, mevrouw N. Pillay, duidelijk gepleit voor internationale afspraken om kastendiscriminatie te bestrijden. In een persoonlijk opinieartikel met de titel 'Haal de kastemuur omver' deed mevrouw Pillay een krachtig beroep op alle landen om zich in te zetten tegen de discriminatie en uitsluiting van 260 miljoen mensen vanwege hun 'lage kaste'. Zij schrijft: 'De tijd is gekomen om het beschamende concept van kaste uit te bannen' en 'Ook andere schijnbaar onoverkomelijke muren, zoals slavernij en apartheid, zijn afgebroken'.

je op gevaar van ontslag. Ravi, een man die op de borduurafdeling van een exportfabriek minstens 12 uur per dag, zes tot zeven dagen per week werkt, vertelt: "Als we uitbetaald krijgen wordt er zomaar 500 roepies of meer afgetrokken van ons loon. Ze zeggen dan dat we te laat zijn gekomen, of ons productiedoel niet hebben gehaald. Zo blijft er nog minder over. En de prijzen zijn juist zo gestegen, het kost alleen al 1000 roepies om een kamer te huren." (Uitgebreid verslag op de website!)

De Leefbaar Loon Campagne kreeg veel aandacht van de media en de politiek. De PvdA, Groen-

Links en de SP stelden kamervragen waarin de overheid tot actie werd aangespoord. Tot nu toe zette alleen JC Rags een bemoedigende stap: het jeansmerk gaat zich aansluiten bij de Fair Wear Foundation. De kledingbedrijven hebben het aanbod gekregen om via een lokale organisatie een gesprek aan te gaan met hun toeleveranciers in Gurgaon om de situatie te verbeteren en daarbij ook de vertegenwoordigers van arbeiders te betrekken.

Overleg met Indiase organisaties over duurzame natuursteen

De Werkgroep Duurzame Natuursteen (WGDN) organiseerde in oktober samen met de LIW een tweedaags seminar in Faridabad, India. Lokale organisaties, experts en producenten zaten samen om de tafel om te praten over de gedragscode en hoe deze uitgevoerd kan worden. Eind 2010 moet een *Sustainable Stone Foundation* op poten staan. Daarvoor is intensieve betrokkenheid van Indiase belanghebbenden essentieel.

Een medewerker van de LIW legde tijdens een werkbezoek nieuwe contacten met organisaties die opkomen voor de groeewerkers, zoals *Santulan* in Pune. Een groot probleem is dat groeewer-

werkers vaak migranten zijn. De meesten hebben geen identiteitspapieren, stemkaart en *ration card* waarmee mensen beneden de armoedegrens basisvoedsel gesubsidieerd kunnen aanschaffen. Door arbeiders te organiseren in (informele) vakbonden slaagt Santulan er in deze rechten voor de arbeiders te verkrijgen. De LIW medewerker ontmoette groeewerkers die voor het eerst konden stemmen voor de deelstaatverkiezingen.

Politiek actief voor MVO in India

India is een van de vijf landen waarvoor de overheid een speciaal beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) ontwikkelt. De LIW praat mee over de invulling daarvan en draagt er ook praktisch aan bij. Zo schreven we mee aan de MVO Toolkit India van Economische Zaken (EZ) voor bedrijven.

De afgelopen maanden nam de LIW via het MVO Platform intensief deel aan de politieke discussie over MVO. Onder meer via gesprekken met Tweede Kamerleden, de SER, VNO-NCW en staatssecretaris Heemkerk. Het onderwerp ketenverantwoordelijkheid staat centraal. Zowel de Kamer als Heemkerk lieten duidelijk weten meer actie van de SER en bedrijven te verwachten om te zorgen dat bij de leveranciers in het buitenland geen arbeids- en mensenrechten worden geschonden. Meer informatie: zie www.indianet.nl

De LIW is een stichting met als doel vanuit Nederland bij te dragen aan een menswaardig bestaan voor de (kans)armen in India. Zij doet dit door voorlichting en campagnes.

Landelijke India Werkgroep
Mariaplaats 4, 3511 LH Utrecht
tel. 030-232 13 40
fax. 030-232 22 46
e-mail: info@indianet.nl
website: www.indianet.nl

ING-bank: 248 35 48
redactie: Gerard Oonk
foto's: diverse fotografen
vormgeving: Fridy Visser
druk: USP, Utrecht
ISSN: 1389-8981